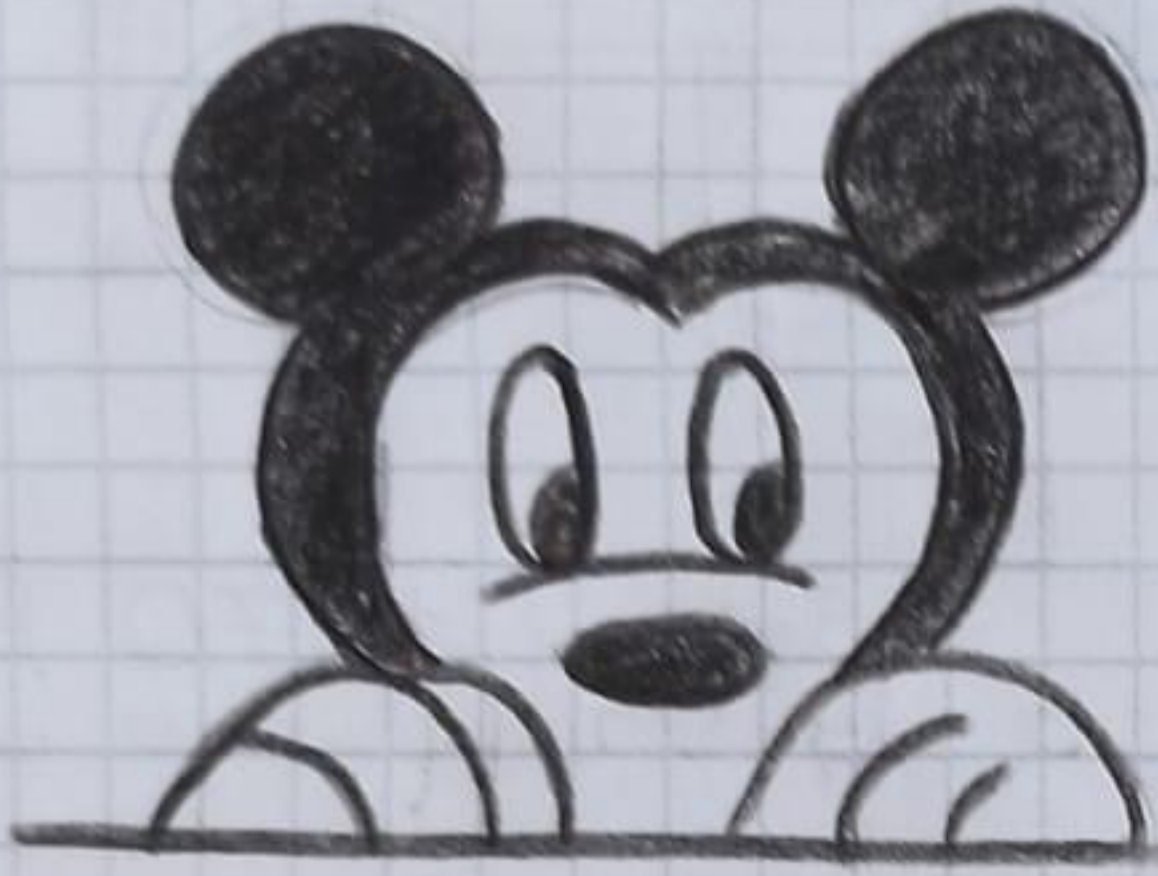

3.ÜNİTE

~1~

DOĞAL SAYILARLA ÇARPMA İŞLEMİ

♥ Toplananları aynı olan toplama işleminin kısa yoldan yapılmasına **çarpma işlemi** denir.

Örnek: $5 + 5 + 5 + 5 + 5 + 5 + 5 = 35$ yerine $7 \times 5 = 35$ yazabiliriz.

♥ 1 (bir) çarpma işleminde etkisizdir. 1 ile hangi sayıyı çarparsak çarpalım sonuç kendisine eşit olur.

Örnek: $374 \times 1 = 374$
 $1938 \times 1 = 1938$

♥ 0 (sıfır) çarpma işleminde sayıları yok eder, yani yutar. 0 (sıfır) ile hangi sayıyı çarparsak çarpalım sonuç 0 (sıfır) çıkar.

Örnek: $683 \times 0 = 0$
 $1881 \times 0 = 0$

♥ Çarpma işleminde
1'e **etkisiz eleman** denir.
0'a **yutan eleman** denir.

ÇARPMA İŞLEMİNİN TERİMLERİ ~ 2 ~

Çarpma işleminde çarpılan terimlerin her birine **çarpan**, sonuca **çarpım** denir.

Örnek:

$$\begin{array}{r} 15 \\ \times 3 \\ \hline 45 \end{array}$$

15 → Çarpan
3 → Çarpan
45 → Çarpım

Doğal sayılarda çarpma işlemi yaparken 2. çarpan sayının birler basamağındaki sayı ile diğer çarpanın bütün basamakları sırayla çarpılır.

Tüm basamaklar için aynı işlem yapılır.

Örnek:

$$\begin{array}{r} 324 \\ \times 27 \\ \hline 2268 \\ 648 \\ + \\ \hline 8748 \end{array}$$
$$\begin{array}{r} 150 \\ \times 32 \\ \hline 300 \\ 450 \\ + \\ \hline 4800 \end{array}$$

★

$$\begin{array}{r} 234 \\ \times 13 \\ \hline 702 \\ 234 \\ + \\ \hline 3042 \end{array}$$

1. çarpan
2. çarpan
Çarpım

2. çarpanın birler basamağı ile 1. çarpan çarpılır. Sonuç yazılır.

2. çarpanın onlar basamağı ile 1. çarpan çarpılır, onlar basamağından başlanarak yazılır. İşlem sonuçları toplanır. Çarpım bulunur.

Örnek: 526

63

x

işlemi yapalım.

$$526 \times 63 = ?$$

1. Aşama

1. çarpanla
2. çarpanın birler basamağı çarpılır.

2. Aşama

1. çarpanla 2. çarpanın onlar basamağı çarpılıp, sonuç bir basamak kaydırılarak yazılır.

3. Aşama

Çarpım sonuçları toplanır

$$\begin{array}{r} 526 \\ \times 63 \\ \hline \end{array}$$

1578

$$\begin{array}{r} 526 \\ \times 63 \\ \hline \end{array}$$

1578

3156

+

$$\begin{array}{r} 526 \\ \times 63 \\ \hline \end{array}$$

1578

3156

+

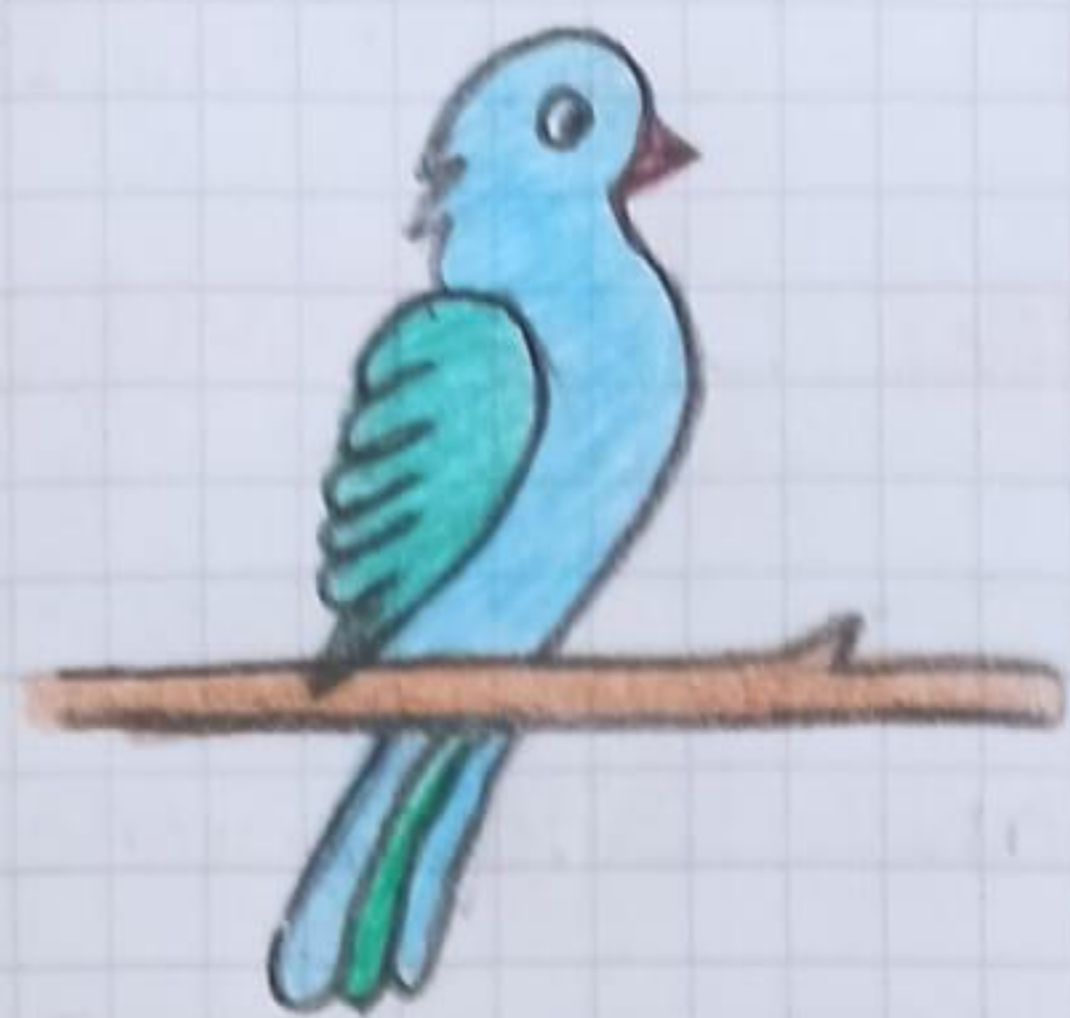
33138

1. çarpan
2. çarpan

Çarpım

$$526 \times 63 = 33138$$

~ 4 ~

1- Aşağıdaki çarpma işlemlerini yapalım.

$$\begin{array}{r} 124 \\ \times 56 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 533 \\ \times 48 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 617 \\ \times 29 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 289 \\ \times 45 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 327 \\ \times 71 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 707 \\ \times 36 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 493 \\ \times 82 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 620 \\ \times 19 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 185 \\ \times 85 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 572 \\ \times 66 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 903 \\ \times 27 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 826 \\ \times 50 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 447 \\ \times 34 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 329 \\ \times 29 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 851 \\ \times 90 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 214 \\ \times 65 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 155 \\ \times 38 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 722 \\ \times 43 \\ \hline \end{array}$$

ÇARPMA İŞLEMİNDE

~5~

PARANTEZLİ İŞLEMLER

Çarpma işleminde çarpanların yerleri değişirse sonuç değişmez.

Örnek:

$$\begin{array}{r} 28 \\ \times 13 \\ \hline 84 \\ + 280 \\ \hline 364 \end{array} = \begin{array}{r} 13 \\ \times 28 \\ \hline 104 \\ + 260 \\ \hline 364 \end{array}$$

Parantezli işlemlerde önce parantezin içindeki işlem yapılır.

Örnek:

$$4 \times (8 \times 5) = ?$$
$$4 \times (40) = 160$$

$$(7 \times 9) \times 3 = ?$$

$$(63) \times 3 = 189$$

$$6 \times (2 \times 10) = ?$$

$$6 \times (20) = 120$$

3 doğal sayı ile yapılan çarpma işlemlerinde, sayıların birbiriyle çarpılma sırası değişse bile çarpım değişmez. Hangi iki sayının önce çarpılacağı parantezle belirtilir. İşlem önceliği parantez içindeki sayılara verilir.

Örnek: $8 \times 6 \times 12 = ?$

$$8 \times (6 \times 12) = ? \quad 6 \times (8 \times 12) = ? \quad 12 \times (6 \times 8) = ?$$

$$8 \times (72) = 576 \quad 6 \times (96) = 576 \quad 12 \times (48) = 576$$

Çarpanların yeri değişse de sonuç değişmedi. Önce parantezli işlemleri yaptık.

Örnek: $9 \times 20 \times 5 = ?$

$$9 \times (20 \times 5) = ? \quad 20 \times (9 \times 5) = ? \quad 5 \times (9 \times 20) = ?$$

$$9 \times (100) = 900 \quad 20 \times (45) = 900 \quad 5 \times (180) = 900$$

★ $(4 \times 8) \times 15 = (\dots \times 15) \times 4$

Eşitliğin sol tarafında 4, 8 ve 15 çarpılırken, sağ tarafında 15 ve 4 çarpılıyor. Eşitliğin sağlanabilmesi için noktalı yere 8 yazılmalıdır.

$$(4 \times 8) \times 15 = (8 \times 15) \times 4$$

KURTULUŞ DESTANIMIZ

MİLLİ MÜCADELE DÖNEMİ

Türk milleti bundan yüzyıldan uzun bir süre önce yurdunu elinden almak isteyen işgalcilerin saldırısına uğramıştır. Ancak milletimiz onlara boyun eğmemiş ve Milli Mücadele'den zaferle çıkmıştır.

Milli Mücadele'nin kazanılmasında kahramanlarımızın payı büyüktür. Bu kahramanların başında "Ya istiklal ya ölüm!" diyerek Milli Mücadele'yi başlatan Gazi Mustafa Kemal Atatürk gelir.

Mustafa Kemal Atatürk'ün Hayatı

♥ 1881 yılında Selanik'te doğdu.

♥ Annesi Zübeyde Hanım, babası Ali Rıza Bey, kız kardeşi Makbule Hanım'dır.

♥ Atatürk'ün öğrenim hayatı boyunca gittiği okullar şunlardır:

- 1- Mahalle Mektebi
- 2- Şemsi Efendi ilkokulu
- 3- Selanik Mülkiye Rüştiyesi
- 4- Selanik Askeri Rüştiyesi
- 5- Manastır Askeri İdadisi
- 6- İstanbul Harp Okulu
- 7- İstanbul Harp Akademisi

Mektep → Okul
Rüştiye → Ortaokul
İdadi → Lise
Akademi → Üniversite

♥ Mustafa Kemal, askeri okullardaki eğitimini tamamladıktan sonra 1905 yılında orduda **Kurmay Yüzbaşı** olarak görevine başladı. Askerlik hayatına başladığı yıllarda Avrupa devletleri, Osmanlı topraklarını paylaşma konusunda anlaşmışlardı. Osmanlı Devleti ise son zamanlarda güçsüzleşmeye başlamıştı. Bunu fırsat bilen bazı devletler Osmanlı Devleti'nin topraklarını işgal etmeye başladı.

♥ İşgal edilmeye ilk olarak günümüzde Libya olarak bilinen Trablusgarp'tan başlandı.

TRABLUSGARP SAVAŞI (1911)

- Osmanlı Devleti ile İtalya arasında olmuştur.
- Mustafa Kemal'in katıldığı **ilk** savaştır.
- Trablusgarp Savaşı, Mustafa Kemal'in **ilk askeri başarısı**dır.
- İtalya'ya karşı büyük başarı elde eden Mustafa Kemal'in rütbesi **binbaşılığa** yükseldi.
- Trablusgarp Savaşı devam ederken Balkan Savaşı başlamış, bu sebeple Osmanlı Devleti İtalyanlarla **1912'de Uşi Antlaşması'nı** imzalamıştır.
- Trablusgarp Savaşı'nı Osmanlı Devleti kaybetmiş, İtalya kazanmıştır.

BALKAN SAVAŞI (1912)

Osmanlı Devleti ordunun yetersizliği, yiyecek ve silah yetersizliği gibi nedenlerden dolayı Balkan Savaşının ilkini kaybetmiş, ancak Mustafa Kemal 2. Balkan Savaşında Edirne'nin geri alınışında görev yapmıştır. Balkan Savaşı'ndan sonra Mustafa Kemal **Sofya Askeri Akademi**'ne atanmıştır.

BİRİNCİ DÜNYA SAVAŞI (1914-1918)

3

■ 1914 yılında başlayıp 1918 yılında biten savaşa Osmanlı Devleti başlangıçta katılmak istemesede kaybettiği yerleri geri alabilmek için katıldı.

Bu savaş **İtilaf** ve **İttifak Devletleri** arasında oldu. Osmanlı Devleti savaşa **İttifak Devletleri** yanında katıldı.

BOMBA

FIKİR

Bulgaristan
Osmanlı Devleti
Macaristan
b
Almanya
Avusturya

İTTİFAK
DEVLETLERİ

Fransa
ingiltere
k
italya
Rusya

İTİLAFA
DEVLETLERİ

Yunanistan, Sırbistan ve ABD sonradan itilaf devletlerine katılmıştır.

■ Birinci Dünya Savaşı'nda birçok cephede savaşlar yapıldı. En şiddetli çarpışmalar **Çanakkale Cephesi**nde oldu. Mustafa Kemal bu cephede birçok zafer kazandı ve kazandığı bu zaferlerden dolayı halk arasında **Anafartalar Kahramanı** olarak tanındı.

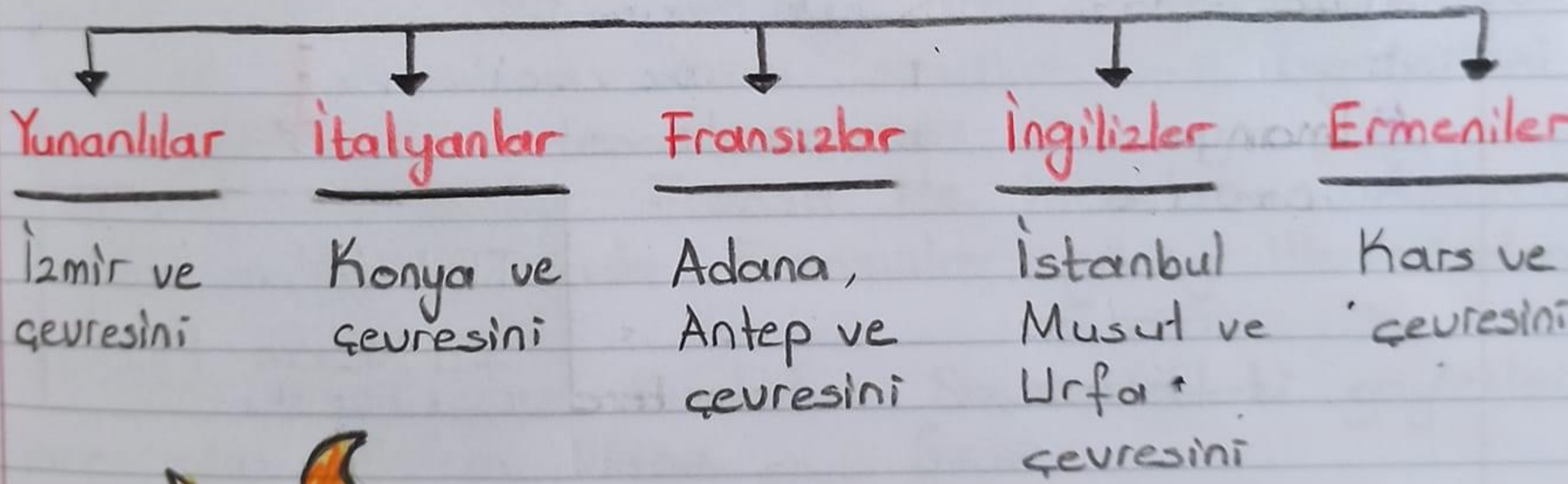

■ Birinci Dünya Savaşı sonucunda Osmanlı Devleti'nin aynı tarafta yer aldığı Almanya savaşı kaybettiği için Osmanlı Devleti de savaşı kaybetmiş sayıldı.

■ Birinci Dünya Savaşı sonunda **Mondros Ateşkes Antlaşması (30 Ekim 1918)** imzalandı. Osmanlı Devleti bu antlaşmayla kendini savunma imkânını kaybetti.

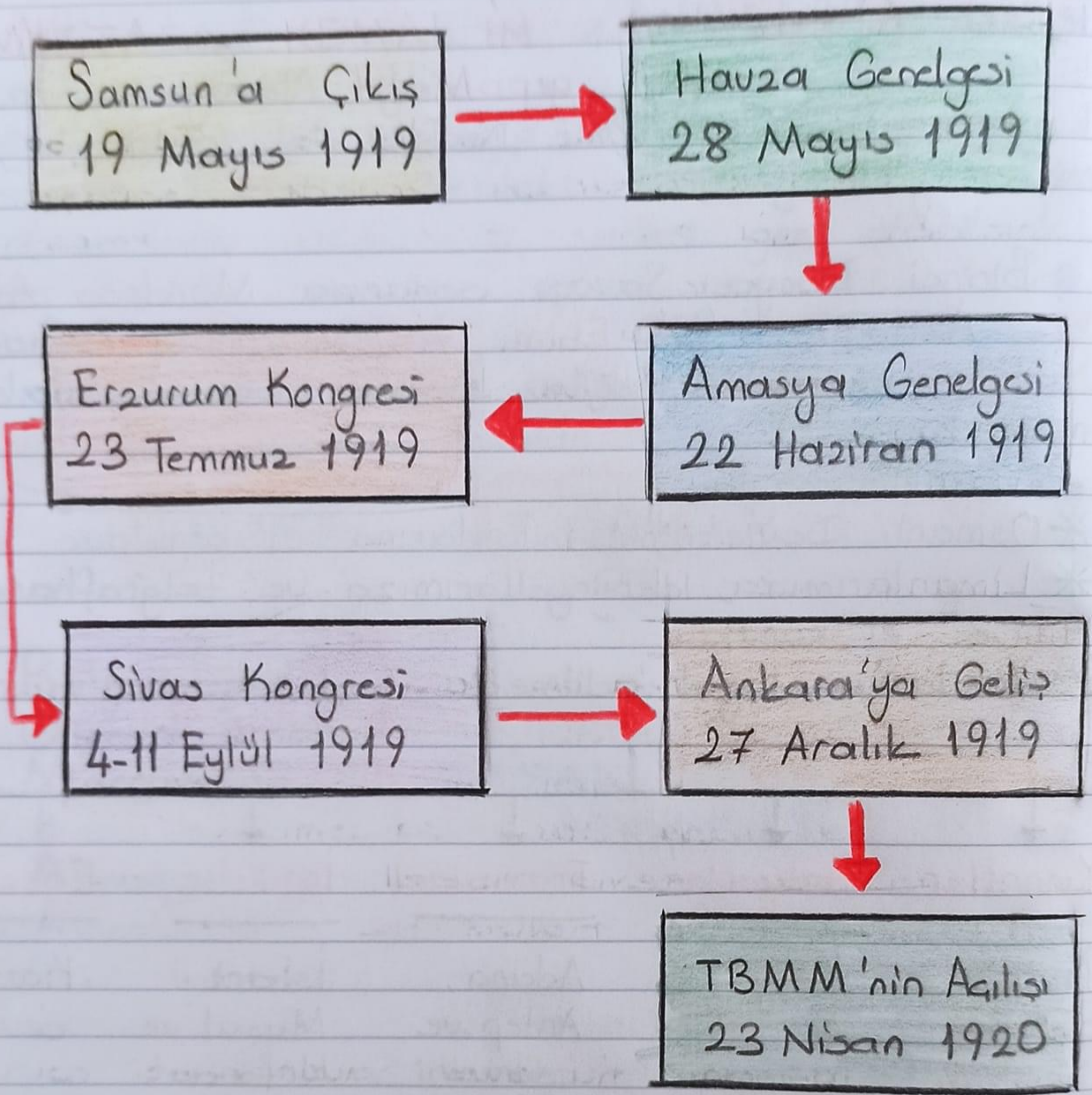
Bu antlaşmayla:

- * Osmanlı Devleti'nin silahlarına el konuldu.
- * Limanlarımıza, demiryollarımıza ve telgrafhanelerimize el konuldu.
- * Yurdumuz işgal edilmeye başlandı.

Mustafa Kemal 19 Mayıs 1919 da Samsun'a çıkarak Milli Mücadeleyi başlattı.

23 Nisan 1920'de Ankara'da TBMM açıldı.

"Egemenlik kayıtsız şartsız milletindir" ilkesi benimsendi.

Düzenli ordu kuruldu.

TBMM tarafından oluşturulan düzenli ordular 3 cephede savaşıyor.

- ♥ Doğu Cephesi
- ♥ Batı Cephesi
- ♥ Güney Cephesi

DOĞU CEPHESİ

Kazım Karabekir komutanlığındaki Türk ordusu Ermenilerle savaşmıştır. Bu cephedeki savaşlar Ermenilerin yenilgisiyle sonuçlanmıştır. Kars ve Sarıkamış işgalden kurtarılmıştır.

Ermeniler ile 3 Aralık 1920'de TBMM'nin ilk siyasi başarısı olan **Gümrü Antlaşması** imzalanmıştır.

GÜNEY CEPHESİ

Antep, Adana, Urfa ve Maras'ı işgal eden Fransızlar halka zarar vermeye başlamıştır. Bu illerimizde bulunan **Kuvayimilliye** adı verilen düzensiz birlikler düşmana karşı savaşmış ve işgalcileri bu topraklardan temizlemişlerdir.

20 Ekim 1921'de Fransa ile imzalanan **Ankara Antlaşması** sonucunda Fransızlar güney illerimizden çekildi.

TBMM tarafından Kurtuluş Savaşı'ndaki gayretleri sebebiyle

- Antep ilimize → Gazi
- Urfa ilimize → Şanlı
- Maras ilimize → Kahraman Ünvanları

verilmiştir.

BATI CEPHESİ

Yunanlılar 15 Mayıs 1919'da İzmir'e asker çıkarak ülkemizin batısını işgal etmiştir. Bunun üzerine Medisimbat batıda düzenli orduyu kurmuştur. Batı cephesi komutanlığına önce **Ali Fuat Paşa** sonra **İsmet Paşa** atanmıştır.

Batı cephesinde Yunanlılarla yapılan savaşlar

- I. İnönü Savaşı
- II. İnönü Savaşı
- Kütahya-Eskişehir Muharebeleri
- Sakarya Meydan Muharebesi
- Büyük Taarruz ve Başkomutanlık Meydan

Muharebesi (30 Ağustos 1922)

sonucunda düşman ordusu yurdumuzdan atılmıştır.

★ Milli Mücadele bitince ilk olarak **Mudanya Ateskes Antlaşması** (11 Ekim 1922)

imzalandı ve Milli Mücadele'nin askeri yönü sona ermiştir. Bu antlaşma ile Boğazlar, İstanbul ve Doğu Trakya savaşılmadan durduruldu. Düşman güçleri Mudanya Ateskes Antlaşması ile topraklarımızdan çekildi.

★ Daha sonrada **Lozan Barış Antlaşması** (24 Temmuz 1923) imzalandı. Bu antlaşma ile sınırlarımız belirlendi ve bağımsızlığımız dünya devletlerince tanındı.

Cumhuriyet'in İlanı (29 Ekim 1923)

29 Ekim 1923'te Türkiye Büyük Millet Meclisinde oy birliği ile alınan kararla Cumhuriyet ilan edilmiş, yeni devletimiz **Türkiye Cumhuriyeti** bütün dünyaya ilan edilmiştir. Mustafa Kemal Atatürk ilk cumhurbaşkanımız olmuştur.

CEPHELER

Batı Cephesi

Yunanlılarla
savaşıldı.

Komutan

İsmet İnönü

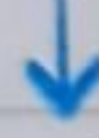
• I. İnönü Savaşı

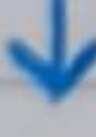
• II. İnönü Savaşı

• Yunanlılar geri
çekildiler.

• Yunanlılar geri
gelerek Kütahya
ve Eskişehir'i
işgal ettiler.
Mustafa Kemal
başkomutanlığa
getirildi.

• Sakarya Meydan
Savaşı (23 Ağustos
1921)

• Türk ordusu
zafer kazandı.

• Mustafa Kemal'e Mareşal ve Gazi ünvanı verildi

• Başkomutanlık Meydan Savaşı (30 Ağustos 1922)
• Yunanlılar çok ağır yenilgi aldı.

Doğu Cephesi

Ermenilerle
savaşıldı.

Komutan

Kazım Karabekir

• Gümrü Antlaş-
ması imzalandı.

Güney Cephesi

Fransızlarla
savaşıldı.

Komutan

Ali Saip Bey

• Ankara Ant.
laşması imza-
landı.

• Antep'e - Gazi
• Urfa'ya - Şanlı
• Maras'a - Kah-
raman ünvan-
ları verildi.

MİLLİ MÜCADELE KAHRAMANLARI ⑨

♥ Mustafa Kemal ve silah arkadaşları İsmet İnönü, Kazım Karabekir, Fevzi Çakmak, Rauf Orbay, Refet Bele Milli Mücadele'nin liderleri ve bilinen kahramanlarıdır.

♥ Kadınlar da hem cephede hem de cephe gerisinde Milli Mücadele'ye destek vermişlerdir.

Batı cephesinde → Asker Saim

Adana'da → Hatice Hanım

Gaziantep'te → Yörük Fatma

Sakarya ve Başkomutanlık Meydan Muharebesinde → Kara Fatma

Antep'te → Şahin Bey

Aydın'da → Yörük Ali Efe

İzmir'de → Hasan Tahsin

Maras'ta → Sütçü İmam

Kazım Karabekir → Doğu cephesinde Ermenilere karşı büyük bir zafer kazanmıştır.

Hasan Tahsin → İzmir'i işgale başlayan Yunanlılara ilk kurşunu sıkmıştır.

İsmet İnönü → Batı cephesi komutanlığına getirilmiş ve İnönü Savaşlarını yönetmiştir.

Sütçü İmam → Maras halkının işgal karşısında sembolü olmuştur.

Fevzi Çakmak → Genelkurmay başkanlığı yapmış, başarılarından dolayı Mareşal rütbesi verilmiştir.

Şahin Bey → Antep'te Kuvayimilliyeye liderliği yapmıştır.

SORU VE CEVAPLARLA MİLLİ MÜCADELE ¹⁰

1. Atatürk'ün gittiği okulları sırasıyla yazalım.

1. Mahalle Mektebi
2. Şemsî Efendi İlkokulu
3. Selanik Mülkiye Rüştiyesi
4. Selanik Askeri Rüştiyesi
5. Manastır Askeri İdadisi
6. İstanbul Harp Okulu
7. İstanbul Harp Akademisi

2. Mustafa Kemal orduda ilk olarak ne olarak göreve başlamıştır?

Kurmay Yüzbaşı olarak başlamıştır.

3. Trablusgarp Savaşı kimler arasında oldu?
Osmanlı Devleti ile İtalyanlar arasında oldu.

4. Trablusgarp Savaşı'nın özelliği nedir?
Bu savaş Mustafa Kemal'in askeri alandaki ilk başarısıdır.

5. 1. Dünya Savaşı'nın nedeni nedir?
Avrupa Devletleri'nin yeni topraklar elde etmek istemeleri.

6. Osmanlı Devleti 1. Dünya Savaşı'na hangi ülkelerin yanında katıldı?
İttifak Devletlerinin yanında katıldı.

B ulgaristan

O smanlı Devleti

M acaristan

b

A lmanya

A vusturya

7. İtilaf Devletleri hangi devletlerdir?

Fransa
İngiltere
İtalya
Rusya

8. Çanakkale Savaşı'nın nedeni nedir?
İngiltere ve Fransa'nın Çanakkale'yi geçip İstanbul'u almak istemeleridir.

9. Çanakkale Savaşı hangi tarihte, hangi devletler arasında olmuştur?

18 Mart 1915 yılında İngiltere, Fransa ve Osmanlı Devleti arasında olmuştur.

10. Çanakkale Savaşının sonucu nedir?

Savaş Osmanlı Devleti kazanmıştır. Mustafa Kemal'e üstün başarısından dolayı Albay rütbesi verilmiştir.

11. I. Dünya Savaşı hangi yıllar arasında olmuştur?
1914-1918 yılları arasında 4 yıl sürmüştür.

12. I. Dünya Savaşı'nın sonucu ne olmuştur?
Osmanlı Devleti savaştığı cepheleeri kazanmış olsada İttifak Devletleri kaybettiği için yenik sayılmıştır.

13. I. Dünya Savaşı sonunda Osmanlı Devleti'nin İtilaf Devletleriyle yaptığı antlaşma hangisidir?
Mondros Ateşkes Antlaşmasıdır.

14- Mondros Ateşkes Antlaşmasına göre yurdumuzu işgal eden devletler hangileridir?

Yunanlılar — İzmir ve çevresini

İngilizler — İstanbul Muşul Urfa çevresini

Fransızlar — Adana, Antep çevresini

İtalyanlar — Konya ve çevresini

Ermeniler — Kars ve çevresini işgal etmişlerdir.

15- Mustafa Kemal Milli Mücadele'yi başlatmak için ne yaptı?

İstanbul'dan Bandırma Vapuruyla yola çıkarak 19 Mayıs 1919'da Samsun'a vardı.

16- Mustafa Kemal Samsun'dan sonra nereye gitti? Milli birlik ve beraberliği sağlamak için Havza ve Amasya'da genelgeler yayınladı.

17- Amasya'dan sonra hangi kongreler yapıldı? Erzurum ve Sivas kongreleri yapıldı.

18- Mustafa Kemal Milli Mücadele'yi nereden yönetti? Ankara'dan yönetti. 23 Nisan 1920'de TBMM açıldı. Mustafa Kemal meclis başkanı oldu.

19- TBMM açıldıktan sonra neler yapıldı? Düzenli ve yeni bir ordu kuruldu. Mustafa Kemal Başkomutan seçildi.

20- TBMM tarafından oluşturulan düzenli ordular hangi cephelerde kimlerle savaştı?

Doğu Cephesi — Ermenilerle

Batı Cephesi — Yunanlılarla

Güney Cephesi — Fransızlarla savaşılmıştır.

21. Doğu cephesi komutanı kimdir?
Kazım Karabekir'dir.

22. Batı cephesi komutanı kimdir?
İsmet İnönü'dür.

23. Güney cephesi komutanı kimdir?
Ali Saip Bey'dir.

24. Doğu cephesi savaşının sonucu ne oldu?
Savaşı kazandık. Ermenilerle Gümrü Antlaşması imzalandı. Kars ve çevresi geri alındı.

25. Batı cephesinde hangi savaşlar yapıldı?

I. İnönü Savaşı

II. İnönü Savaşı

Kütahya Eskişehir Savaşı

Sakarya Savaşı

Büyük Taarruz Başkomutanlık Meydan Muharebesi

26. I. ve II. İnönü Savaşlarının sonucu ne oldu?
İsmet İnönü komutasındaki ordumuz kazandı.

27. İsmet İnönü'nün kazanarak geri püskürttüğü Yunanlılar ne yaptı?

Kütahya ve Eskişehir'i işgal ettiler. Ordumuz Sakarya Nehri'nin doğusuna kadar çekildi.

28. Ordumuz Sakarya Nehri'nin doğusuna çekildikten sonra ne oldu?

TBMM Mustafa Kemal'e Başkomutanlık yetkisi verildi. Mustafa Kemal ordunun başına geçti. Halkımız imkanları ölçüsünde her türlü bağış yaptı. Sakarya Savaşı başladı.

29. Sakarya Savaşı sonucunda ne oldu?
Savaşı kazandık. Yunanlılar geri çekildi. Mustafa Kemal'e Mareşal ve Gazi ünvanı verildi.

30. Batı cephesinde gerçekleşen Büyük Taarruz ve Başkomutanlık Meydan Savaşı'nın sonucu nedir?
Yunanlıları yurdumuzdan atmak için taarruza geçildi. Yunanlılar yenilgiye uğradı. 9 Eylül 1922'de İzmir'e giden ordumuz Boğazlar ve İstanbul'a doğru yürüyünce savaşmak istemeyen İtalya, Fransa ve İngiltere ateşkes istedi.

31. Mudanya Ateşkes Antlaşmasının sonucu nedir?
Düşmanlar yurdumuzdan çekildi. İstanbul boğazlar alındı.

32. Mudanya Ateşkes Antlaşmasından sonra hangi antlaşma imzalandı?
Lozan Barış Antlaşması imzalandı.

33. Lozan Barış Antlaşmasının kararları nelerdir?
Devletimizin sınırları belli oldu. Türk Devleti'nin varlığı ve bağımsızlığı dünya devletleri tarafından tanındı.

34. Kurtuluş Savaşından sonra yapılanlar nelerdir?
Ankara güvenli ve Kurtuluş Savaşının merkez olduğundan başkent oldu.
29 Ekim 1923'te Cumhuriyet ilan edildi. Mustafa Kemal ilk cumhurbaşkanı oldu.

Bit ulus simsiki birbirine bağlı olmayı bildikçe, yeryüzünde onu dağıtabilecek bir güç düşünülemez.

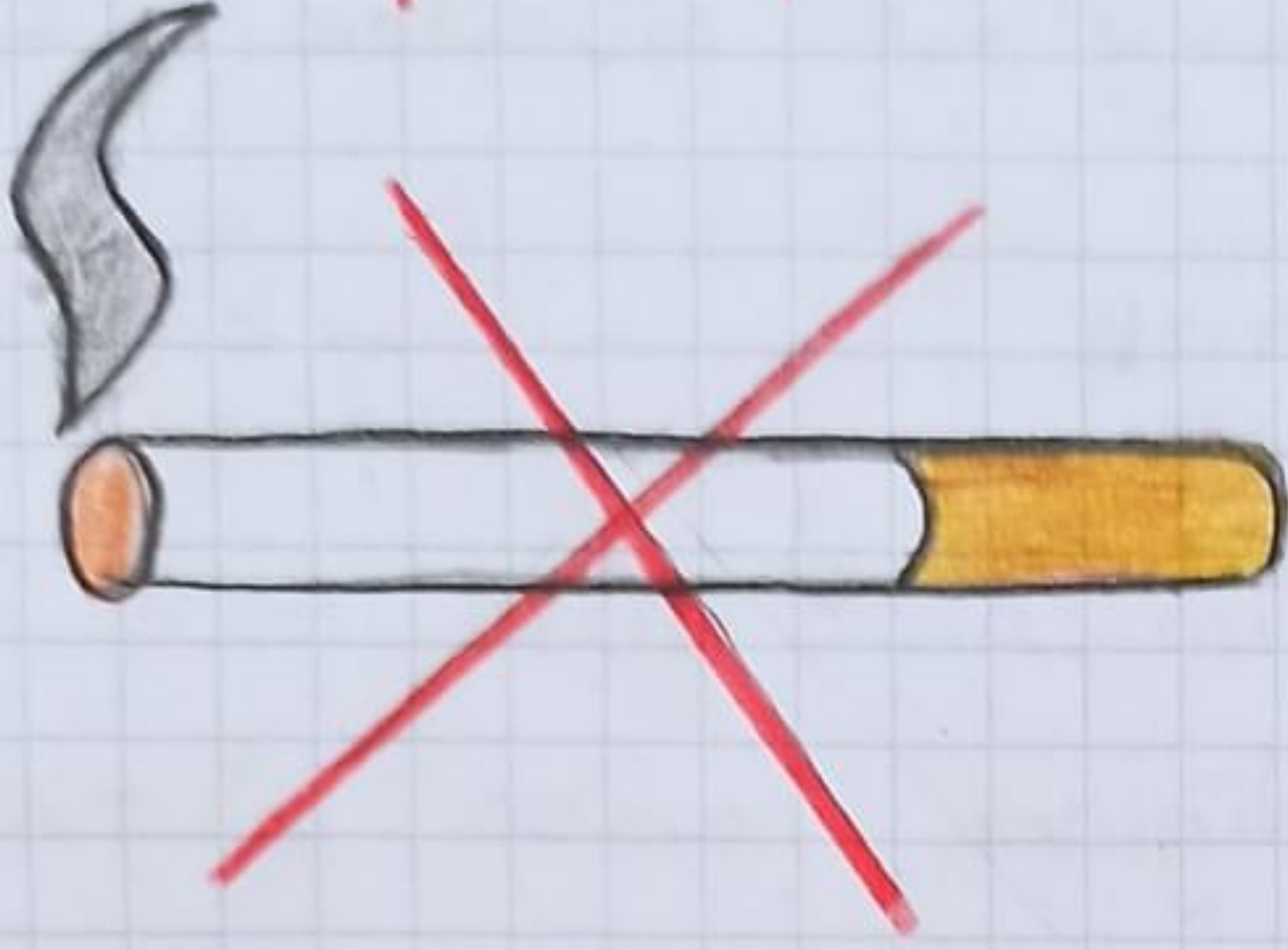
Mustafa Kemal ATATÜRK

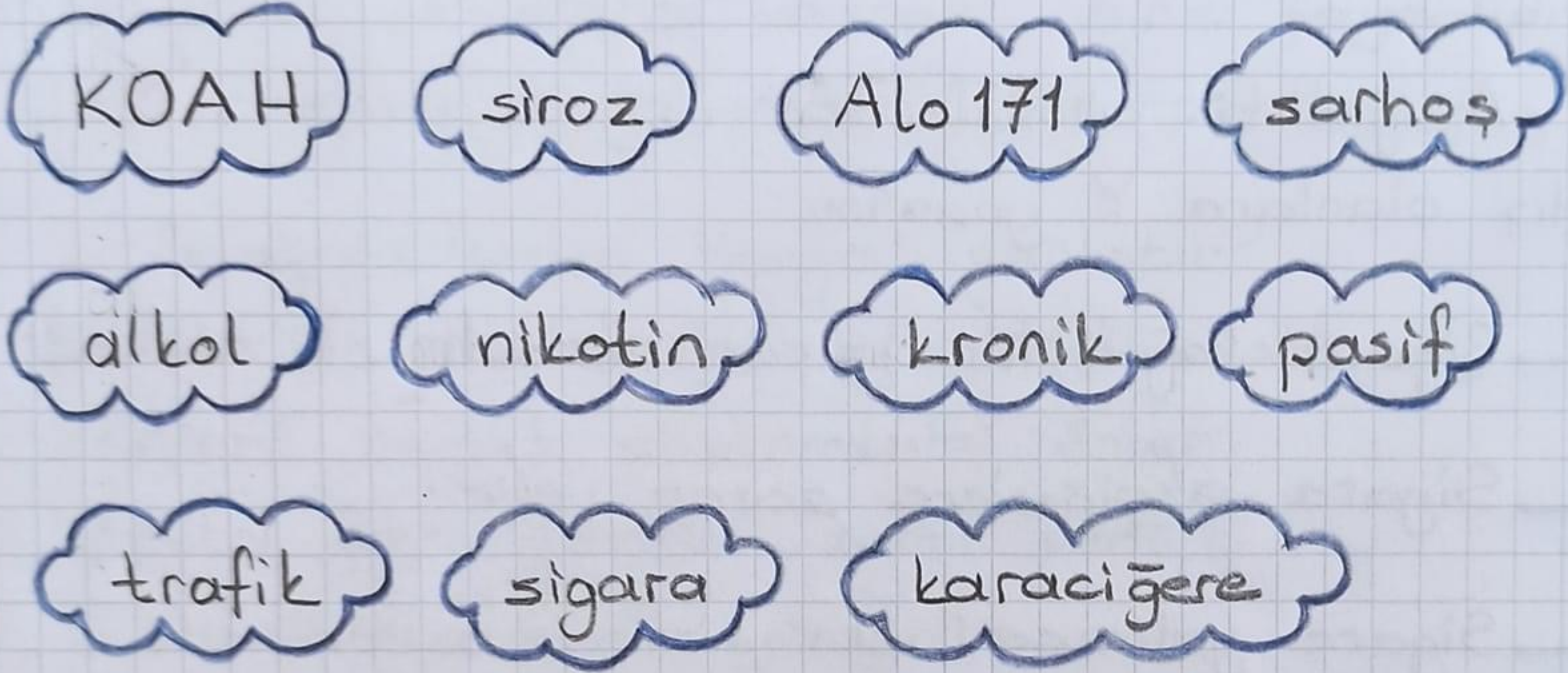
SAĞLIĞA ZARARLI MADDELER

ÇALIŞMA SAYFASI

-1-

A_ Aşağıdaki cümlelerdeki boş bırakılan yerlere uygun kelimeleri yazalım.

- 1- _____ sigara bırakma hattıdır.
- 2- _____ beynimizi uyuşturur.
- 3- Sigaranın içindeki zararlı madde _____ dir.
- 4- Sigara içmediği halde sigara dumanından etkilenmeye _____ içicilik denir.
- 5- _____ sigaranın sebep olduğu bir hastalıktır.
- 6- Alkol beyin ve _____ zarar verir.
- 7- _____ kanserin en büyük nedenlerinden biridir.

8- Sigara _____ öksürüklere neden olur. ⁻²⁻

9- _____ kimseler sağlıklı düşünemez.

10- Alkollü araç kullanmak _____ kazabanın en büyük nedenidir.

11- Alkol _____ hastalığına neden olur.

B- Aşağıdaki cümlelerden doğru olanlara D, yanlış olanlara Y yazalım.

_____ Sigara bağımlılık yapan zararlı bir maddedir.

_____ Sigara akciğerlere zarar verir.

_____ Sigara yalnızca içen kişilere zarar verir.

_____ Alkol beyin, karaciğer, mide gibi birçok organa zarar verir.

_____ Alkol ev ekonomisine de zarar verir.

_____ Alkol haftada bir alınabilir.

_____ Alkol kullanan kişilerde denge problemi oluşur.

_____ Sigara çevre kirliliğine neden olur.

_____ Hamileler sigara içerse bebek zarar görmez.

C- Aşağıdaki soruları cevaplayalım.

1- Aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) Sigaranın içindeki nikotin bağımlılık yapar.
- B) Sigara kan dolaşımını olumsuz etkiler.

- C) Sigara psikolojik olarak bize faydalıdır.
- D) Sigara nefes darlığına sebep olur.

2- Aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) Alkollü araç kullanmak tehlikelidir.
- B) Alkol sağlıklı düşünmemizi önler.
- C) Alkol karaciğerimize zarar verir.
- D) Alkol midemize iyi gelir.

3- Sigaranın içindeki zararlı madde ..... dir.

Yukarıdaki noktalı yere ne yazılmalıdır?

- A) Nikotin B) Oksijen C) Parfüm D) Kolonya

4- Sigara bırakma hattı hangisidir?

- A) Alo 155 B) Alo 171 C) Alo 112 D) Alo 150

5- Ülkemizde alkol ve sigara ile mücadele eden kuruluşlar vardır. Aşağıdakilerden hangisi bu kuruluşlardan biridir?

- A) ÇEVKO B) TEMA C) TSE D) YEŞİLAY

6- Aşağıdakilerden hangisi sigaranın sebep olduğu bir hastalıktır?

- A) Kızamık B) KOAH C) Su çiçeği D) Diyabet

2. ÜNİTE

İSLAM'I TANIMALIM

İSLAM'IN İNANÇ ESASLARI

İslam dinini kabul edenlerin inanması gereken bazı esaslar vardır. Bu esaslara **İslamın inanç esasları** denir. Diğer adı **İmanın şartları**dır. İmanın şartı altıdır.

İslam'ın inanç esaslarını şüphe duymadan kabul etmek gerekir. Bu şekilde inanmaya **iman etmek** denir. Her Müslüman İmanın şartlarının tamamına gönülden ve şüphe etmeksizin inanır. Bunlar arasında ayırım yapmaz. Dinimize göre İman esasları bir bütündür. Onların hepsine birden inanmak gerekir.

İmanın Şartları

- 1 ♥ Allah'a iman
- 2 ♥ Meleklerle iman
- 3 ♥ Kitaplara iman
- 4 ♥ Peygamberlere iman
- 5 ♥ Ahirete iman
- 6 ♥ Kader ve Kazaya iman

1. Allah'a iman

~2~

- ♥ Allah'ın varlığına ve birliğine iman etmektir.
- ♥ Allah'a iman etmek inanç esaslarının temelidir.
- ♥ Diğer inanç esasları da Allah'ın varlığına iman etmeyi gerektirir.
- ♥ Allah her şeyin yaratıcısıdır. O'nun kudreti sonsuzdur.
- ♥ Allah her şeyi görür ve bilir. Kendisine dua edenin dileğine ve duasına karşılık verir.
- ♥ Yüce Allah'ı.
Kur'an-ı Kerim'de ve Hz. Muhammed'in (s.a.v.) sözlerinde aktarılan özellikleriyle tanır, bu tanıdığımız şekilde de iman ederiz.

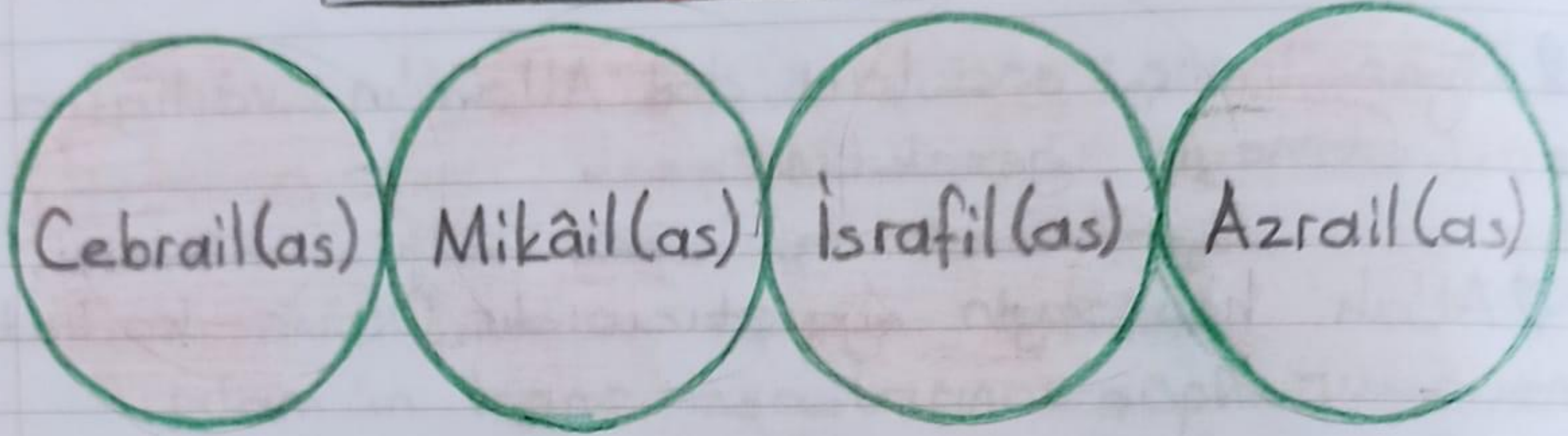
2. Meleklerle iman

- ♥ Allah'ın emriyle çeşitli görevleri yerine getiren, nurdan yaratılmış ve gözle görülmeyen varlıkların varlığına iman etmektir.
- ♥ Farklı görevleri olan birçok melek vardır.
- ♥ Melekler insanları koruyup kollar, onlar için dua eder ve insanların iyliğini isterler.
- ♥ Melekler hakkındaki bilgiyi Kur'an-ı Kerim'den ve Hz. Muhammed'in (s.a.v.) sözlerinden öğreniriz.

~3~
♥ Meleklerin varlığına iman eden insanlar kötü davranışlardan uzak durur. Meleklerin onlar için dua ettiklerini bilip huzurlu olurlar.

Dört Büyük Melek

3. Kitaplara iman

♥ Allah'ın gönderdiği tüm ilahi kitaplara iman etmektir.

♥ Yüce Allah insanları doğru yola yönlendirmek için peygamberler aracılığıyla kitaplar göndermiştir.

♥ Bu kitaplarda inanılması gereken esaslar, ibadetlerin neler olduğu ve nasıl yapılacağı, uyulması gereken güzel ahlak ilkeleri vb. konularda açıklama yapılmıştır.

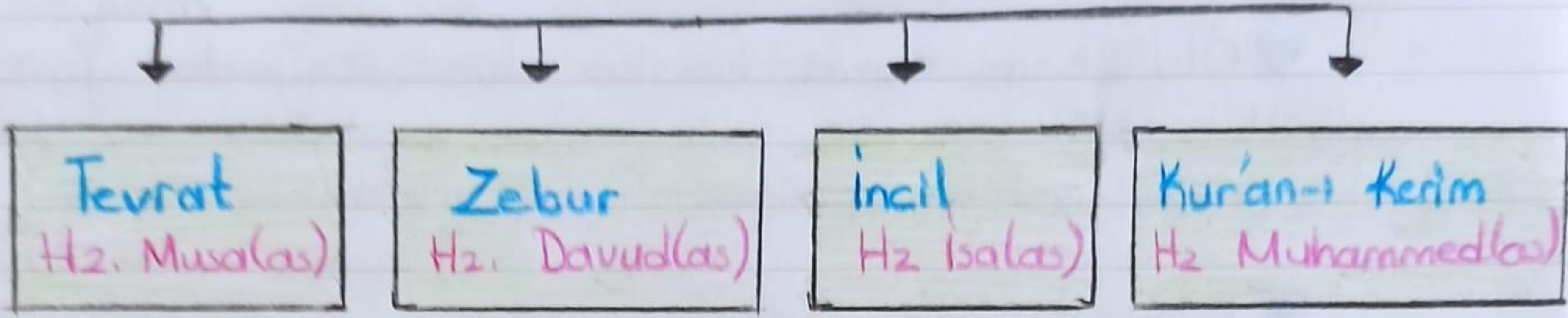
♥ **Kur'an-ı Kerim** Yüce Allah'ın insanları doğru yola yönlendirmek için gönderdiği **son ilahi kitap**tır.

♥ Kitaplara iman eden insan Allah'ın bu kitaplara kendisine yol gösterdiğini bilir.

♥ Böylece son ilahi kitap olan Kur'an-ı Kerim'i okuyup ona uygun yaşamaya çalışır.

İlahi Kitaplar ve Gönderildikleri Peygamberler

4- Peygamberlere iman

♥ Allah ilk insan Hz. Adem'den başlayarak birçok peygamber göndermiştir.

♥ Rabbimiz gönderdiği peygamberler aracılığıyla gereken ilkeler, ibadetler, ölüm ötesi hayat vb. konular hakkında kullarını bilgilendirmiştir.

♥ Peygamberler Allah'ın emir ve yasaklarını insanlara iletmislerdir.

♥ Peygamberler yaşayışları ve güzel ahlaklarıyla insanlara örnek olmuşlardır.

♥ Bize Allah'ın emir ve yasaklarını bildiren, dinimizin esaslarını öğreten sevgili peygamberimiz Hz. Muhammed'dir. (s.a.v.)

♥ Kur'an-ı Kerim'de kendisinden atıf edilen peygamberlerin hepsinin Allah'ın elçileri olduğuna inanırız.

5. Ahirete İman

♥ Öldükten sonra başka bir dünyada yeniden diriltileceğimize ve dünyada yaptıklarımızdan hesaba çekileceğimize iman etmektir.

♥ Dünyadayken inançlı, erdemli, iyi ahlaklı bir insan olarak yaşayanlar ile Allah'a ve diğer canlılara karşı sorumluluklarını yerine getirenler cennetle ödüllendirileceklerdir.

♥ Allah'ı inkar edenler, kötülük yapanlar, başkalarına zarar verenler, insanların haklarını yiyenler yaptıklarının karşılığı olarak ahirette ceza göreceklerdir.

♥ Ahiret hayatı sonsuzdur, orada ölüm yoktur.

♥ Kur'an-ı Kerim'de yer alan birçok ayette ahiret hayatının varlığı haber verilmektedir.

6. Kadere İman

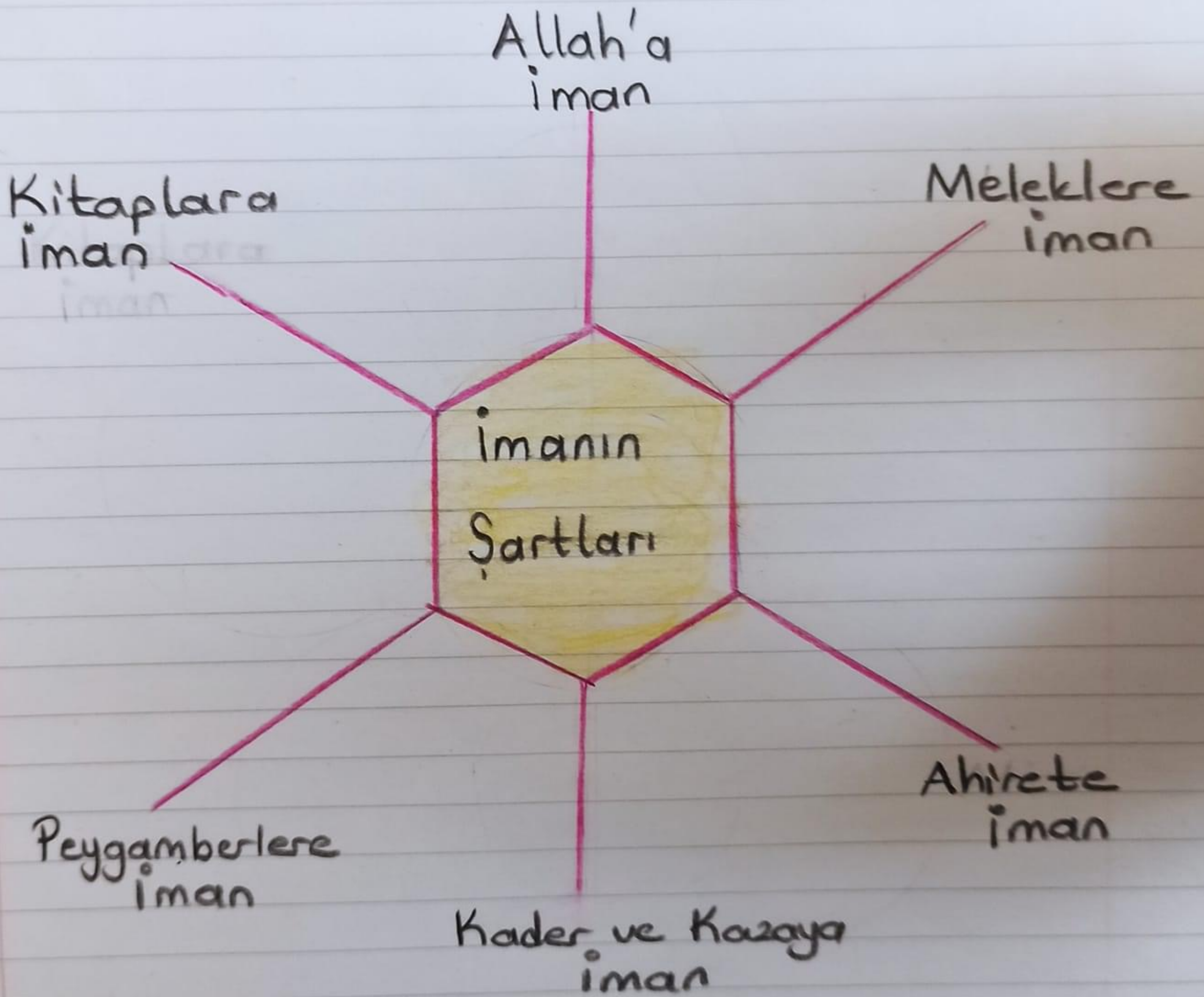
♥ Allah olmuş ve olacak her şeyi sonsuz ilmiyle bilir. Dilediği şeyi, dilediği şekil ve zamanda yapar. Evrendeki her şeyin Allah'ın bilgisi iradesi ve takdiri ile gerçekleştiğine inanmaya **Kadere İman** denir.

KADER: Allah'ın başlangıçtan sonsuza kadar evrende olacak olan her şeyi sonsuz ilmi ve kudretiyle bilmesi, programlaması, varlıkları istediği şekil ve biçimde yaratması anlamına gelir.

KAZA: Allah'ın önceden takdir ettiği şeylerin yeri ve zamanı gelince tek tek ortaya çıkması, gerçekleşmesi demektir.

♥ Bütün olaylar ilahi takdire, kadere uygun olarak meydana gelir.

İmanın 6 tane şartı vardır.

İHLALLERE ÇÖZÜM ÜRETİYORUM

Hak ve özgürlüklerimiz ihlal edildiği zaman hakkımızı aramak için çeşitli yollara başvururuz. Bu durumda öncelikle karşı tarafla anlaşmaya çalışmalıyız. Bunu karşılıklı konuşarak veya güvendiğimiz birinin arabuluculuğu ile yapabiliriz. Eğer anlaşma sağlayamazsak yasal yollara başvururuz.

Hak ve özgürlüklerimiz bazen kişiler bazen de kamu, kurum ve kuruluşları tarafından ihlal edilebilir.

Örneğin:

Trafik kurallarına uyulmaması can güvenliğini tehdit eden **kişisel ihlal**

Mahalledeki çöplerin toplanmaması sağlığını tehdit eden **kurumsal ihlaldir**.

♥ Hak ihlallerinde Başvurulacak Kurumlar

İnsan hak ve özgürlüklerinin ihlalinde;

- İlçe İnsan Hakları Kurulu
- İl İnsan Hakları Kurulu
- ALO 183 Sosyal Destek
- İçişleri Bakanlığının ilgili Birimleri
- Cumhurbaşkanlığı İletişim Merkezi (CİMER)
- TBMM İnsan Hakları İnceleme Komisyonu
- Cumhuriyet Savcılıkları

Tüketici hakları ihlalinde;

- Tüketici Hakem Heyeti
- Tüketici Mahkemeleri
- ALO 174 Gıda Hattı
- Belediyenin ilgili birimleri
- Tüketici hakları konusunda faaliyet gösteren dernekler

Eğitim ihlaliinde:

- MEB İletişim Merkezi 444 0 632
- CİMER

Sağlık ihlaliinde:

- ALO 184 Sağlık Bakanlığı İletişim Hattı
- İl ve İlçe Sağlık Müdürlükleri
- CİMER

Kişilerle yaşadığımız sorunu aramızda çözemediysek öğretmenimizden ya da büyüklerimizden yardım almalıyız.

Devlet kuruluşlarıyla sorun yaşıyorsak dilekçe hakkımızı kullanmalıyız.

OYUN ARAÇLARINI GÜVENLİ KULLANALIM

Güvenli Sürüş Kuralları

1. Bisiklet, kaykay, paten, scooter, kızak vb. araçları kullanırken mutlaka kask, dizlik, eldiven, dirseklilik takılmalıdır.

2. Bisiklet, kaykay, scooter, paten, kızak vb. motorsuz taşıtlar taşıt trafiğine kapalı olan alanlarda kullanılmalıdır.

3. Bisiklet sürerken arkada ikinci bir kişi taşınmamalıdır.

4. Bisiklet sürücünün boyuna uygun olmalıdır.

5. Bisiklete binmeden korna ve frenin çalışır durumda olup olmadığı kontrol edilmelidir.

6. Bisiklet her zaman yolun sağından sürülmelidir.

7. Bisiklet 11 yaşından sonra ulaşım aracı olarak kullanılabilir. Bu yaşı bitirinceye kadar trafiğe kapalı alanlarda kullanılmalıdır.

♥ Bisiklet, kaykay, paten, scooter, kızak gibi araçları sürmek ve oyun oynamak için en güvenli yerler araç trafiğinden uzak olan yerlerdir.

Örneğin;

Oyun parkları

Evimizin bahçesi

Okulumuzun bahçesi güvenli oyun alanlarıdır.

Bu alanlarda oyun oynadığımızda tehlikelerden korunmuş oluruz.

AD (İSİM) BİLGİSİ

Canlı veya cansız tüm varlıkları ve kavramları ifade etmek için kullanılan kelimelere **ad (isim)** denir.

♥ Canlı varlıklar → İnsanlar, hayvanlar, bitkiler

♥ Cansız varlıklar → Defter, kitap, kalem...

♥ Duygularımızda isimleri vardır → Sevgi, özlem, mutluluk, üzüntü, dostluk, heyecan...

ÖZEL İSİMLER

Dünyada eş benzeri olmayan, sadece bir tane olan varlıkların adlarına **özel isim (ad)** denir.

Özel isimleri yazarken uyulması gereken kuralları vardır. Bunlar;

♥ Özel isimlerin ilk harfi her zaman büyük yazılır.

Arkadaşım **M**ine okula gelmedi.

Kedim **T**ekir bahçeye çıktı.

Perihan ve **R**ıza bize gelecek.

Yarın **D**enizli yağmurluymuş.

Köpeğimiz **P**aşa kemikleri yedi.

♥ Özel isimlere gelen ekler kesme işareti ile ayrılır.

Türkiye'nin başkenti Ankara'dır.
Atatürk'ün doğum yeri Selanik'tir.
Betül'ü çok seviyorum.
Ablam İzmir'e gitti.

♥ Özel isimlere gelen -sız, -lar, -li ekleri ayrı yazılmaz.

Mustafa~~sız~~ yanına gelmem.
Ayşe~~ler~~ tatile gitti.
Ben öğretmenim İzmir~~li~~.
Müge~~ler~~ yarın gelecek.

ÖZEL ADLARDAN BAZILARI

1- Kişi ad ve soyadları

Mustafa Kemal Atatürk
Mehmet Akif Ersoy
Müge Güldiken

2- Hayvanlara verdiğimiz adlar

Minnoş	Sarıkız
Tekir	Boncuk
Karabaş	Pamuk

3- il, ilçe, köy adları

Denizli	Didim	Çamköy
İzmir	Nazilli	Yeniköy
Ankara	Fethiye	Güzelköy

4. Mahalle, cadde, sokak adları

Atatürk Mahallesi

Cumhuriyet Caddesi

Karanfil Sokak ...

5. Ülke ve millet adları

Türkiye Türk

Almanya Alman

Fransa Fransız ...

6. Bayram adları

29 Ekim Cumhuriyet Bayramı

Zafer Bayramı

Kurban Bayramı ...

7. Kurum adları

Vakıfbank İlkokulu

Denizli Devlet Hastanesi

Çınar Polis Karakolu ...

8. Ova, dağ, deniz, göl adları

Akdeniz

Karadeniz

Çukurova

Ağrı Dağı

Erciyes Dağı

Gediz Ovası ...

Van Gölü

Tuz Gölü

9. Kitap, dergi, gazete adları

Nutuk

Kırmızı Başlıklı Kız

Hürriyet, Milliyet ...

10. Yıldız ve gezegen adları

Güneş, Dünya, Mars, Neptün, Merkür ...

11. Dil adları

Türkçe, İngilizce, Almanca, Yunanca ...

CANIM ÖĞRETMENİM

4.

Bilmezdim okuttun dönmez dilimi,
Yazar eyledin sen tutmaz elimi
Bize mi adadın öğretmenim kendini,
Canım öğretmenim ilimden bir gömleksiñ.

Koruyup gözetip sakındın gözünde,
İçime sevgi dolduran gülen yüzünde,
Yıkılmaz bir çınarsın sen özünle,
Canım öğretmenim içimde bir yüreksiñ.

Bizim başarımızdı bütün emelin,
Sen üzülme solmasın hiç cemalin,
Gideceğim, gösterdiği yoldan Mustafa Kemal'in,
Canım öğretmenim sen önümde bir direksiñ.

Suçumu bağışlayıp hep af edersin,
Kötülüğe karşı iyiliği seçersin,
Bizim çilemizi hep sen çekersin,
Canım öğretmenim dilimde bir dileksiñ.

Büyüyüp kendi yolumu bulursam,
Kötülüğe haksızlığa karşı durursam,
Ben de bir gün öğretmen olursam,
Canım öğretmenim önümde bir örneksiñ.

GÜL YILMAZ